

SYSTEM STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY

Tento učební materiál vznikl v rámci projektu Inovace studijního programu Pastorační a sociální práce ETF UK (CZ.2.17/3.1.00/33279) spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hlavního města Prahy.

Evropský sociální fond – Operační program Praha Adaptability
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

Koncepce SSP

- Vytvoření systému státní sociální podpory bylo součástí procesu sociální reformy. Na konci roku 1989 patřil k výchozím principům společenské a ekonomické transformace *požadavek na reformu sociálního systému*. Za tímto účelem byly stanoveny takové cíle, které by omezily státní paternalismus a zvýšily spoluúčast občanů na řešení svých sociálních situací.
- Práva a povinnosti občanů i státu vyplývající z nově vytvářeného systému státní sociální podpory bylo potřeba uzákonit. Za tímto účelem byl přijat **zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře**. Zároveň došlo ke schválení zákona č. 118/1995 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o státní sociální podpoře. Jedná se o právní normu, která v sobě obsahuje změny 26 zákonů, které bylo nutné v návaznosti na úpravu státní sociální podpory provést.

SSP

- Jedním z cílů státní sociální podpory bylo snížit závislosti rodin na sociálních příjmech a současně snížit podíl sociálních výdajů na hrubém domácím produktu. Dalším z požadavků na sociální reformu bylo, jak zmiňuje Kepková (1997), aby byla sociální politika cílená a opustila svoji dosavadní rovnostářskou plošnost, na základě které byly především rodinám s dětmi poskytovány různé dávky všem stejně bez zkoumání jejich potřebnosti.

Příklad rodinných dávek

- Rodinný příspěvek byl po splnění podmínek stanovených v zákoně vyplácen v následující výši (od 1.10.1949):
 -
 - Rodinný příspěvek činil měsíčně:

• na 1 dítě	190 Kčs,
• na 2 děti	430 Kčs,
• na 3 děti	720 Kčs,
• na 4 děti	1060 Kčs,
• na 5 dětí	1450 Kčs,
• na 6 dětí	1890 Kčs,
• na 7 dětí	2380 Kčs,
• na 8 dětí	2920 Kčs,
• na 9 dětí	3460 Kčs,
• na 10 dětí	4000 Kčs
- a zvyšoval se o 540 Kčs měsíčně na každé další nezaopatřené dítě.

Institucionální zajištění SSP

- Přijetí zákona o státní sociální podpoře znamenalo přechod od plošného systému vyplácení dávek k adresnému poskytování, což bylo doprovázeno zpracováváním většího množství údajů. Výplatou dávek státní sociální podpory byly pověřeny nejnižší články státní správy – **okresní úřady**.

SSP

- Od 1. 4. 2004 došlo ke změnám ve státní správě. Jako samosprávné celky začaly fungovat **kraje** a okresní úřady byly zrušeny. Žádosti o některou z dávek státní sociální podpory přijímaly až do 1. 4. 2004 *referáty státní sociální podpory* při okresních úřadech, a to na základě písemné žádosti na příslušném tiskopise předepsaném Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Příslušnými okresními úřady pak byly úřady v místě trvalého bydliště žadatele, které vydávají rozhodnutí o přiznání nebo nepřiznání dávky.

SSP

- V současné době jsou výkonem státní správy v oblasti státní sociální podpory pověřeny orgány státní sociální podpory, kterými jsou:
- úřady práce (od 1.1.2009 i v hl. m. Praze).

Výkonem státní správy v oblasti se podle zákona č. 177/1995 Sb., o státní sociální podpoře rovněž zabývá *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.*

Společně posuzované osoby

- nezaopatřené děti,
- nezaopatřené děti a rodiče těchto dětí,
- manželé nebo druh a družka (nejde-li o rodiče posuzované podle předchozího bodu),
- nezaopatřené děti, jejich rodiče, pokud jsou nezaopatřenými dětmi a jsou osamělí, a rodiče těchto rodičů, pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Nezaopatřené dítě

- Za nezaopatřené dítě se považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže:
 - a) se soustavně připravuje na budoucí povolání, nebo
 - b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, anebo
 - c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Rozhodný příjem

- Příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání nebo z jiné samostatné výdělečné činnosti, dávky z důchodového a nemocenského pojištění, podpora v nezaměstnanosti a obdobný příjem z ciziny.
- Rozhodné jsou „čisté příjmy“ (za uplynulý rok nebo poslední čtvrtletí).

Nárok na dávku zaniká

- uplynutím 3 měsíců ode dne, za který dávka náleží (*u dávek opakovaných*),
- uplynutím 1 roku ode dne, za který dávka náleží (*u dávek jednorázových*).

Výše životního minima

- Jednotlivec: **3 126,- Kč**
- První osoba v domácnosti: **2 880,- Kč**
- Další osoba v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem: **2 600,-Kč**
- Nezaopatřené dítě do 6 let: **1 600,- Kč**
- Nezaop. dítě od 6 do 15 let: **1 960,- Kč**
- Nezaop. dítě od 15 do 26 let: **2 250,- Kč**

Dávky testované – závislé na výši příjmu

- Přídavek na dítě
- Sociální příplatek
- Příspěvek na bydlení

Přídavek na dítě (Pnd)

- Nárok na přídavek na dítě má nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40 (opět od 1.1.2010).

Výše PnD:

Výše PnD činí za kalendářní měsíc, jde-li o nezaopatřené dítě podle věku:

- do 6 let, 500 Kč,
- od 6 do 15 let, 610 Kč,
- od 15 do 26 let, 700 Kč.

Sociální příplatek

- Je určen rodinám s nízkými příjmy. Pomáhá jim krýt náklady spojené se zabezpečováním jejich potřeb.
- Nárok na sociální příplatek má rodič, který pečuje alespoň o jedno nezaopatřené dítě a jehož příjem nepřesahuje v rozhodném období 2,0násobek ŽM rodiny.

Výpočet výše soc. příplatku:

- Výše sociálního příplatku činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou životního minima nezaopatřeného dítěte nebo součtem částek na osobní potřeby nezaopatřených dětí, je-li takových dětí v rodině více, a částkou určenou jako podíl, v jehož čitateli je součin částky na osobní potřeby uvedeného dítěte nebo uvedených dětí a rozhodného příjmu rodiny a ve jmenovateli součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,00.

Navýšení soc. příplatku:

- Při stanovení výše sociálního příplatku se částka životního minima nezaopatřeného dítěte uvedená násobí, jde-li o
 - dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené, koeficientem 3,00,
 - dítě dlouhodobě zdravotně postižené, koeficientem 2,67,
 - dítě dlouhodobě nemocné, koeficientem 1,34,
 - děti, které se narodily současně, a to v době do tří let jejich věku, koeficientem 1,22,
 - dítě, které studuje na střední škole v denní formě studia nebo na vysoké škole v prezenční formě studia ve studijním programu poskytujícím vysokoškolské vzdělání, koeficientem 1,20.

Navýšení soc. příplatku:

- Při stanovení výše sociálního příplatku se částka životního minima dítěte a částka životního minima rodiny násobí, jestliže
 - oba rodiče jsou dlouhodobě těžce zdravotně postižení, koeficientem 1,35,
 - osamělý rodič je dlouhodobě těžce zdravotně postižený, koeficientem 1,30,
 - jeden z rodičů je dlouhodobě těžce zdravotně postižený, koeficientem 1,05,
 - jde o osamělého rodiče a nejde o případ uvedený v písmenu b), koeficientem 1,17.

Příspěvek na bydlení

- Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník či nájemce bytu přihlášený v bytě k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem.

Výše příspěvku na bydlení

Výše příspěvku na bydlení činí za kalendářní měsíc rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.

Pokud jsou náklady na bydlení nižší než normativní náklady na bydlení, náleží příspěvek na bydlení ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30, a na území hlavního města Prahy koeficientem 0,35.

Pokud rozhodný příjem rodiny, z něhož se vychází při stanovení výše příspěvku na bydlení, nedosahuje částky životního minima rodiny, započítává se pro stanovení výše příspěvku na bydlení jako rozhodný příjem rodiny částka odpovídající životnímu minimu této rodiny.

Dávky netestované – nezávislé na výši příjmu

- Porodné
- Pohřebné
- Rodičovský příspěvek
- Dávky pěstounské péče

Porodné

- Nárok na porodné má žena, která porodila dítě.
- Nárok na porodné má rovněž otec dítěte, jestliže žena, která dítě porodila, zemřela, a porodné nebylo vyplaceno jí ani jiné osobě.
- Nárok na porodné vzniká dnem porodu.

Výše porodného:

- Výše porodného činí 13 000 Kč na každé narozené dítě.

Pohřebné

- Nárok na pohřebné má osoba, která vypravila pohřeb
- dítěti, které bylo ke dni smrti nezaopatřeným dítětem, nebo
- osobě, která byla ke dni smrti rodičem nezaopatřeného dítěte, jestliže dítě nebo osoba měly trvalý pobyt na území České republiky.

Výše pohřebného:

- Činí 5 000 Kč.

Rodičovský příspěvek

- Rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině, má nárok, není-li dále stanoveno jinak, na rodičovský příspěvek
- do 2 let věku tohoto dítěte ve zvýšené výměře, jestliže
 - rodiči vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství nebo peněžitou pomoc ve výši nejméně 380 Kč za kalendářní den z důvodu porodu nebo převzetí dítěte zakládajícího nárok na rodičovský příspěvek, a
- do 21 měsíců věku tohoto dítěte v základní výměře, jestliže rodič nesplnil podmínky pro nárok na rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře

Rodičovský příspěvek

- od kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, v němž dítě dosáhlo 21 měsíců, do 3 let věku tohoto dítěte v základní výměře, pokud neprovedl volbu nároku podle písmene a),
- od kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, v němž dítě dosáhlo 21 měsíců, do 4 let věku tohoto dítěte ve snížené výměře

Výše rodičovského příspěvku:

Výše rodičovského příspěvku činí:

- 11 400 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře,
- 7 600 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek v základní výměře,
- 3 800 Kč měsíčně, jde-li o rodičovský příspěvek ve snížené výměře,
- 3 000 Kč v nižší míře (u zdrav. post. dětí)

Dávky pěstounské péče

- Příspěvek při převzetí dítěte
- Odměna pěstouna
- Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
- Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Příspěvek při převzetí dítěte

- Cílem je pomoci pěstounské rodině ke krytí zvýšených nákladů spojených s nákupem věcí pro dítě, které přichází do rodiny.

Výše příspěvku při převzetí dítěte:

- do 6 let, 8 000 Kč,
- od 6 let do 15 let, 9 000 Kč,
- od 15 let do 18 let, 10 000 Kč.

Odměna pěstouna

- Má být projevem společenského uznání osobám, které pečují o dítě (děti) v pěstounské péči.
- Nárok na odměnu za výkon pěstounské péče má pěstoun, kterému bylo svěřeno dítě do pěstounské péče, a to až do zletilosti dítěte a poté po dobu, po kterou má dítě svěřené do pěstounské péče nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na odměnu za výkon pěstounské péče má i pěstoun, jestliže dítě, které mu bylo svěřeno do pěstounské péče, nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek.

Výše odměny pěstouna:

- Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc za každé dítě svěřené do pěstounské péče součin částky životního minima jednotlivce a koeficientu 1,00.

Výše odměny pěstouna ve zvláštních případech:

- Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc součin částky na osobní potřeby pěstouna a koeficientu 5,50, pečuje-li pěstoun alespoň o 3 děti svěřené mu do pěstounské péče nebo pečuje-li pěstoun alespoň o jedno dítě svěřené mu do pěstounské péče, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost) podle zvláštního právního předpisu.

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

- Nárok má dítě svěřené do pěstounské péče do 18 let věku a pak do 26 let, splní-li podmínku nezaopatřenosti a společné domácnosti s pěstounem.
- Výše činí 2,3násobek ŽM nezaopatřeného dítěte.

Navýšení příspěvku na úhradu potřeb dítěte:

- Je-li dítě dlouhodobě nemocné – součin ŽM dítěte a koeficientu 2,35,
- Je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené – součin ŽM dítěte a koeficientu 2,90,
- Je-li dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené – součin ŽM dítěte a koeficientu 3,10.

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

- Náleží v případě, že má pěstoun v péči alespoň 4 děti.
- Výše příspěvku činí 70% pořizovací ceny vozidla, max. však 100 000,-Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých pěstounovi v období posledních deseti kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč.